

Bachelorproef

Ondersteuning anderstalige nieuwkomers in het regulier secundair onderwijs

Opleiding: educatieve bachelor secundair onderwijs

Academiejaar: 2022-2023

Julie Van Goylen

Lynn Suy

Promotor: Ann Beine

Voorwoord

Dit afstudeerproject is samengesteld naar aanleiding van de beëindiging van onze studies van educatieve bachelor in het secundair onderwijs Nederlands – gezondheidsopvoeding – PAV. Het project wordt uitgevoerd door Julie van Goylen en Lynn Suy. Wij zijn twee zij-instromers die hun krachten hebben gebundeld om tot een beter resultaat te komen.

Onze belangstelling ging uit naar dit thema omdat wij in de praktijk geregeld problemen ondervonden hebben omtrent ondersteuning van ex-OKAN-leerlingen in het reguliere onderwijs. Doel van dit project is om leerkrachten van niet-taalvakken beter te ondersteunen bij de begeleiding van ex-OKAN-leerlingen tijdens hun lessen.

In dit verslag vindt u een analyse van de reeds gebruikte ondersteuning bij ex-OKAN-leerlingen in twee verschillende scholen en van de ondersteuning die leerkrachten in niet-taalvakken nog missen. Tevens stellen wij een hulpmiddel voor dat universeel kan ingezet worden in niet-taalvakken.

Wij willen onze oprechte dank betuigen aan onze promotor Ann Beine voor haar motiverende begeleiding van onze bachelorproef. Haar feedback stelde ons in staat relevante aanpassingen te doen. Daarnaast danken wij graag Atheneum Campus Louis Zimmer te Lier en Stedelijk Lyceum Lakbors te Deurne (Antwerpen) voor hun medewerking. Hetzelfde geldt voor alle leerkrachten die de tijd namen om onze enquête in te vullen. Wij stellen het op prijs dat AP-Hogeschool ons de kans gaf het gekozen project uit te voeren.

Een welgemeende dank aan Marc van hoof voor het nalezen van deze bachelorproef. Tot slot danken wij onze ouders, partners en vrienden voor hun steun tijdens onze studieloopbaan.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
1 Inleiding.....	5
2 Wat is OKAN?.....	5
2.1 In het basisonderwijs.....	6
2.2 In het voltijds secundair onderwijs.....	6
2.2.1 Onthaaljaar.....	6
2.2.2 Begeleiding in het regulier secundair onderwijs.....	7
2.2.3 Taalscreening OKAN secundair onderwijs.....	7
2.3 Wettelijk kader.....	8
3 Schoolvisies.....	9
3.1 Campus Louis Zimmer.....	9
3.2 Stedelijk Lyceum Lakbors.....	10
4 Probleemstelling.....	12
4.1 Praktijkprobleem.....	12
4.2 Literatuurstudie.....	14
4.3 Onderzoeksdoel.....	19
4.4 Onderzoeksvragen.....	19
5 Methode.....	19
5.1 Dataverzameling.....	19
5.1.1 Meetinstrument.....	19
5.1.2 Vragen enquête.....	20
5.2 Analyse.....	21
6 Resultaten enquête.....	22
6.1 Vergelijking enquête scholen.....	22
7 Conclusie.....	37

8	Literatuurlijst	41
---	-----------------------	----

1 Inleiding

We kennen allemaal wel een klagende leerkracht die een boom opzet over het niveau van het Nederlands van de jeugd van tegenwoordig. Sommige leerkrachten hebben niet altijd het besef dat er ex-OKAN-leerlingen in hun les aanwezig zijn. We willen achterhalen op welke manier we leerkrachten van niet-taalvakken kunnen helpen om ex-OKAN-leerlingen te begeleiden, welke ondersteuning we hun kunnen bieden aan de leerkrachten, zonder dat ze de groei van reguliere leerlingen in het gedrang brengen en op welke manier leerkrachten van niet-taalvakken taalontwikkeland en taalondersteunend kunnen lesgeven.

Het onderzoek vond plaats op Atheneum Campus Louis Zimmer te Lier en in het Stedelijk Lyceum Lakbors te Deurne. We werkten samen met deze scholen omdat Julie en Lynn er respectievelijk tewerkgesteld zijn. In de praktijk hebben wij heel wat problemen ondervonden met anderstalige nieuwkomers en daardoor ook al verscheidene praktijkervaringen met dit doelpubliek gehad. Dit onderzoek kon tot stand komen door wederzijdse toestemming van beide schoolteams en directie.

2 Wat is OKAN?

Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers wordt ingericht voor jongeren van niet-Belgische of niet-Nederlandse nationaliteit die nieuw binnenkomen in ons land en het Nederlands onvoldoende beheersen. Via het onthaalonderwijs kunnen deze leerlingen zo snel mogelijk Nederlands leren.

Het heeft tot doel anderstalige leerlingen, die onlangs in België zijn aangekomen, op te vangen, hen zo snel mogelijk Nederlands te leren en hen te integreren in de onderwijsvorm en studierichting die het nauwst aansluit bij hun individuele capaciteiten. Het maakt het voor deze leerlingen mogelijk hun leerloopbaan met succes verder te zetten en zich goed te integreren in onze samenleving.

2.1 In het basisonderwijs

Elke anderstalige nieuwkomer heeft **recht op ondersteuning** om Nederlands te leren en om te integreren in de klas.

Vanaf een bepaald aantal anderstalige nieuwkomers kan een school extra middelen van het ministerie krijgen om **onthaalonderwijs** te organiseren.

Het onthaalonderwijs in het basisonderwijs omvat 1 of 2 onthaaljaren en eventueel een vervolgjaar (voor ‘gewezen anderstalige nieuwkomers’).

De scholen hebben een grote autonomie voor de organisatie van het onthaalonderwijs. Zij kunnen:

- de anderstalige nieuwkomers opnemen in een bestaande klas.
- een aparte leerlingengroep met anderstalige nieuwkomers maken.
- beide mogelijkheden combineren.
- een taalbad organiseren voor de anderstalige nieuwkomers, eventueel samen met andere anderstalige leerlingen.

2.2 In het voltijds secundair onderwijs

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers bestaat in het voltijds regulier secundair onderwijs uit een onthaaljaar en uit begeleiding in het vervolgonderwijs.

2.2.1 Onthaaljaar

Het onthaaljaar wordt ook **onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers** (OKAN) genoemd. Het leerprogramma is daar sterk gericht op Nederlands aanleren en op integratie en inburgering. Doel is dat de leerlingen na het onthaaljaar met succes kunnen starten in de studierichting en de onderwijsvorm die aansluit bij hun interesses en capaciteiten.

Om een onthaaljaar te kunnen volgen, moeten de nieuwkomers in principe voldoen aan alle voorwaarden. Zie punt 2.3 op p.7. De **klassenraad** is bevoegd om **afwijkingen** toe te staan wat betreft leeftijd, verblijfsduur en schoolloopbaan.

Als ze het onthaaljaar voltooien (tijdens of na het schooljaar dat ze het onthaaljaar starten, of tijdens of na het daaropvolgende schooljaar), ontvangen ze een **attest van regelmatige lesbijwoning** in het onthaaljaar.

Hebben ze het attest behaald én minstens 9 maanden onthaalonderwijs gevolgd (tijdens 1 of 2 schooljaren, juli en augustus niet meegerekend), dan zijn ze vrijgesteld van een inburgeringstraject.

De klassenraad geeft hen ook advies voor hun verdere studies: in het secundair onderwijs, in het volwassenenonderwijs of in een andere opleiding of vorming.

2.2.2 Begeleiding in het regulier secundair onderwijs

Na het onthaaljaar zal de **vervolgschoolcoach** ze in hun verdere studies in het secundair onderwijs ondersteunen, begeleiden en opvolgen. De vervolgschoolcoach kan ook hun leerkrachten in de vervolgschool begeleiden.

2.2.3 Taalscreening OKAN secundair onderwijs

Elke leerling die voor de 1ste keer instroomt in het voltijds regulier secundair onderwijs, wordt gescreend op het niveau van de onderwijstaal. De screening is verplicht, zowel voor de school als voor het kind.

Op basis van de screening beslist de school welke tijdelijke maatregelen nodig zijn om de kennis die het kind van het Nederlands heeft, bij te werken. Het kan ook dat er geen maatregelen nodig zijn of dat het kind sterk is in taal en extra uitdagende activiteiten kan gebruiken.

Mogelijke maatregelen zijn:

- inhaallessen Nederlands
- Nederlands als keuzevak
- Nederlands ter vervanging van een ander vak
- maximum 3 uur Nederlands extra

De taalscreening is niet verplicht voor anderstalige nieuwkomers die instromen in het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers van het voltijds regulier secundair onderwijs. Voor die leerlingen werkt de school altijd een aangepast taaltraject uit.

2.3 Wettelijk kader

Jongeren tussen twaalf en achttien jaar die pas in Vlaanderen of in Brussel aankomen en kiezen voor Nederlandstalig onderwijs, kunnen het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) volgen.

De wettelijke definitie van anderstalige nieuwkomer is een jongere die voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Op 31 december volgend op de aanvang van het schooljaar enerzijds minstens 12 jaar en anderzijds geen achttien jaar geworden zijn.
- Een nieuwkomer zijn, dat wil zeggen maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven.
- Niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal hebben.
- Onvoldoende de onderwijstaal beheersen om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen.
- Maximaal negen maanden ingeschreven zijn (vakantiemaanden juli en augustus niet inbegrepen) in een onderwijsinstelling met het Nederlands als onderwijstaal.

Voor individuele leerlingen kan in uitzonderlijke gevallen van de toelatingsvoorwaarde m.b.t. leeftijd, verblijfsduur en schoolloopbaan worden afgeweken. De beslissing hierover ligt bij de toelatingsklassenraad.

3 Schoolvisies

3.1 Campus Louis Zimmer

Campus Louis Zimmer is volop bezig met een verandering in de eigen school. Dit project heet ‘Warme Scholen’.

Waarom ‘Warme Scholen’? Heel wat cijfers doen onze wenkbrauwen fronsen: kinderen en jongeren die niet goed in hun vel zitten, jongeren die uitstromen zonder diploma, een hoge spijbelgraad, leerkrachten die uitvallen... Daar moeten we toch iets aan doen?

We leven in een maatschappij die vluchtig is en voortdurend in beweging. Als organisatie kan je niet anders dan daar in meegaan en mee innoveren. Maar kan dit nog binnen de bestaande structuren van het onderwijs nu georganiseerd is?

Campus Louis Zimmer gelooft dat om ieder kind mee te hebben, het anders kan, het anders moet! Er zijn zoveel diverse leerlingen, elk met hun unieke persoonlijkheid en tempo, en toch staat er maar één leerkracht alleen voor een klas en die is verantwoordelijk voor al deze leerlingen. Onderwijs vertrekt vandaag van een standaardaanpak, niet van unieke leerlingen. Veel kinderen vallen uit de boot. Een warme school wil elk kind mee hebben, wil elk kind zin in leren en leven geven door een hecht (leer)nest te creëren, een warme gemeenschap waar vertrokken wordt van ieders uniciteit en talent. Een warme school breekt met de traditionele structuren.

Campus Louis Zimmer zet in op veerkracht en welbevinden bij zowel leerlingen als leerkrachten. Dit zijn belangrijke factoren die mee bijdragen aan de prestaties en motivatie. De ‘Warme Scholen’ zijn slim georganiseerd (Workitects, vroeger Flanders Synergy). ‘Warme Scholen’ hebben teams van leerkrachten die verantwoordelijk zijn voor leergemeenschappen over de jaren heen. Zo kunnen de leerlingen ook een gepersonaliseerd leertraject krijgen. De teams van leerkrachten zijn autonoom en gedeeld leiderschap is ‘the key’.

3.2 Stedelijk Lyceum Lakbors

Stedelijk Lyceum Lakbors is een secundaire school voor leergierige jongeren van de 1ste tot en met de 3de graad met een sociaal en/of economisch profiel.

De jongeren proeven in de brede eerste graad van verschillende domeinen om zich vervolgens toe te spitsen op de domeinen *maatschappij & welzijn* of *economie & organisatie* in het klassieke voltijdse systeem of binnen de domeinen *economie & organisatie*, *STEM* of *horeca* in de duale variant.

Door middel van uitgebreide zorg op maat bewandelt het Stedelijk Lyceum Lakbors samen met de leerlingen de weg richting kwalificatie en bereidt het hen voor op het succesvol instromen in de arbeidsmarkt of het doorstromen naar het hoger onderwijs. De school zet in op veerkracht, engagement en stoomt jongeren klaar voor de wereld!

Sterk in zorg:

De school is sterk in zorg: ze richt zich op het creëren van een brede basis met optimale ontwikkelingskansen voor al haar leerlingen.

De leerlingen krijgen een uitgebreid pakket basiszorg dat verder wordt uitgediept met extra ondersteuning op verschillende gebieden. Het schoolteam coacht daarbij de jongeren geleidelijk en veilig naar een groeiende mate van zelfsturing en verantwoordelijkheidszin. De school ondersteunt daarbij al zijn betrokkenen in hun (persoonlijke) ontwikkeling en welzijn door krachtig in te zetten op talentmanagement, een waarderende cultuur, groepsdynamiek en gezamenlijke doelgerichtheid.

Sterk in partnerschappen:

De school is sterk in partnerschappen. Ze richt zich op het verbreden van een brede basis met optimale ontwikkelingskansen voor al haar leerlingen.

Zowel de school als de leerlingen én hun ouders zijn gelijkwaardige partners en gaan samen interne engagementen aan met betrekking tot actieve communicatie, activiteiten, opendeurdagen, enz. Bovendien zet de school in op het uitbouwen van partnerschappen verder dan de schoolpoort. Ze ondersteunt haar medewerkers ondersteunen bij het verbreden

van de buurthorizon alsook worden relaties gelegd richting arbeidsmarkt door o.a. enerzijds de duale opleidingsvorm en anderzijds in de reguliere onderwijsvorm, het werkplekleren, speeddating en internationale ervaringen. De school focust zich op het verruimen en versterken van dit netwerk zodat dit een meerwaarde vormt voor de lerende en als hoeksteen fungeert voor de school en haar krachtige werking.

Sterk in professionalisering:

Al haar leerlingen ontvangen up-to-date lesmateriaal, zetten zich actief in en tonen de correcte schoolse attitude die nodig is om hun deskundigheid te vergroten. Deze wordt hen aangebracht door een team van experts die constant actualiseren in de eigen expertise. De school faciliteert dan ook een professionaliseringsklimaat waar elke kans benut wordt en zowel interne als externe deskundigheid wordt ingezet. Kennis en kunde worden actief gedeeld binnen het schoolteam.

Sterk in onderwijsleerpraktijk:

De leerlingen krijgen modern en actueel onderwijs in de klassieke of duale leerweg door middel van actieve en interactieve werkvormen, duidelijke leerinhouden met heldere leerlijnen, praktische toepassingen in praktijkvakken, projectwerking, werkplekleren of klantendienst en dit alles ingebed in een taalkrachtige omgeving. Ze worden klaargestoomd om tot een sterk en actief (wereld)burgerschap te komen met een focus op mediawijsheid. Geëngageerde leerkrachten met sterke voeling met het beroepenveld halen het beste uit geëngageerde leerlingen met beroepstrots in wording. De school heeft een moderne infrastructuur op maat van haar studierichtingen en biedt logistieke en financiële ondersteuning om de meest krachtige onderwijsleerpraktijk mogelijk te maken voor al haar actoren.

4 Probleemstelling

4.1 Praktijkprobleem

De anderstalige nieuwkomer heeft vaak te weinig bagage om na een jaar al in te stromen in het regulier secundair onderwijs. De leerkrachten van niet-taalvakken uit het secundair onderwijs hebben mogelijk weinig kennis om deze leerlingen m.b.t. taal op te vangen in hun klas. Ook geeft Piet Van Avermaet, hoofddocent taal en diversiteit aan de UGent het volgende aan: *‘Door leerlingen via hun taalniveau te oriënteren, komen velen onder hen niet op hun plaats terecht’*. (D’Haene, 2017)

Het probleem situeert zich zowel bij leerkrachten van niet-taalvakken als bij de anderstalige nieuwkomers. Leraren uit het regulier onderwijs hebben vaak niet voldoende tijd om de anderstalige nieuwkomers extra te ondersteunen of vaak zijn ze hier onzeker over. De anderstalige nieuwkomer is hier alleen maar het slachtoffer van en de gewone leerling bouwt achterstand op als de leerkracht toch de tijd in de anderstalige nieuwkomer wil investeren. Niemand krijgt hierdoor de ondersteuning die hij/zij zouden moeten krijgen.

De stap van OKAN-onderwijs naar regulier onderwijs is groot voor anderstalige nieuwkomers, maar ook voor leerkrachten. Overbrengen van informatie en maatregelen is zeer moeilijk in het regulier onderwijs. Dit komt omdat er weinig ruimte is voor differentiatie gedurende de lessen. Staan leerkrachten van niet-taalvakken uit het regulier onderwijs te springen om extra coaching te krijgen wanneer deze niet binnen hun lessenspakket valt? Dat zouden we graag gaan onderzoeken. Mocht dit niet zo zijn is dit nadelig voor de anderstalige nieuwkomers, maar ook voor de reguliere leerkracht (Emery, L. (2021). *De organisatie van OKAN-onderwijs wordt gekoloniseerd door de logica van het regulier onderwijs* (Welwijs, 1, 10–13.).

De praktijk leert dat er bij toeleiding van jongeren naar de bestaande initiatieven en organisaties (sport, cultuur,...) erg veel drempels blijven bestaan en dus niet alleen in het regulier onderwijs. Het probleem treedt op wanneer de anderstalige nieuwkomer vanuit een OKAN-klas naar het regulier onderwijs moet overstappen. In een OKAN-klas krijgen deze

leerlingen de ondersteuning die ze nodig hebben, maar in het reguliere onderwijs moeten deze leerlingen meedraaien zoals de rest van de klas.

Naast de beperkte schoolse achtergrond en alfabetiseringsgraad zijn er voor deze doelgroep ook op persoonlijk vlak heel wat factoren die het leerproces kunnen bemoeilijken.

Jonge nieuwkomers en hun ouders zien vrijetijdsbesteding vaak niet als prioriteit. Vanuit een oprechte motivatie en gedrevenheid willen veel jongeren zich vooral focussen op hun studies. Ze zijn te weinig vertrouwd met het gegeven van informele taalverwerking, waardoor ze de kansen die er op dat vlak liggen te weinig (h)erkennen. In een aantal gevallen zijn anderstalige nieuwkomers gewoon nog niet klaar om in een vrijetijdstraject te stappen. De mentale impact van het vluchtverhaal is vaak dermate groot dat het noodzakelijk is om eerst een traject van psychosociale ondersteuning aan te gaan met de jongeren. Er is vaak een te hoge kostprijs van buitenschoolse trajecten en ze moeten binnen hun gezin een ondersteunende rol opnemen, schreef J. Verlinden in Welwijs (Verlinden, 2020). Het artikel ging over het verhogen van maatschappelijke participatie van OKAN-jongeren.

Het blijft een probleem wanneer de anderstalige nieuwkomers moeten instromen in het reguliere onderwijs. Ze hebben nog te weinig kennis van de Nederlandse taal waardoor het voor hen een hele opgave is om volledig mee te zijn.

Het probleem is ontstaan door de grote instroom van anderstalige leerlingen de voorbije jaren, waarbij er lange wachtlijsten zijn ontstaan. De OKAN-leerling krijgt maximum twee jaar de tijd om zich om te vormen tot een volwaardige reguliere leerling. De ondersteuning van de overheid laat ook te wensen over en hierdoor geraakt de leerkracht van het niet-taalvak gedemotiveerd.

Het probleem is nu opnieuw actueel door de oorlog in Oekraïne. Deze leerlingen krijgen, terecht of onterecht, voorrang op de leerlingen die al op de wachtlijst staan. Wie bepaalt deze voorrang en wordt er rekening gehouden met de anderstalige nieuwkomers die al op de wachtlijst stonden?

4.2 Literatuurstudie

De literatuurstudie is uitgevoerd d.m.v. volgende deelvragen:

1. Hoe wordt het praktijkprobleem beschreven of gedefinieerd in de literatuur?

Er is geen ‘perfecte’ plaats voor een OKAN-leerling. Na een jaartje OKAN kent hij/zij ongeveer 2500 Nederlandse woorden, een gemiddeld schoolhandboek telt 16.000 woorden. Dat is een enorme kloof maar die overbruggen de leerlingen het snelst in het regulier onderwijs, leert wetenschappelijk onderzoek.”

Een leraar moet optimaal voorbereid zijn om een ex-OKAN leerling te ondersteunen. Hierbij krijgt hij wel steun, maar is dit voldoende?

De leraar uit het reguliere onderwijs heeft heel wat vragen.

- Hebben we niet minder tijd voor andere leerlingen uit de klas?
- Hebben ze niet meer mentale ondersteuning nodig?
- Hoe vind je als leraar meer tijd om een ex-OKAN-leerling te ondersteunen?
- Leraren zijn bang om uitzonderingen te maken.
- De leerlingen hebben recht op taalondersteuning, maar wat als ze niet naar die lessen gaan?

Deze vragen tonen aan dat er zeer weinig onderzoek gedaan is over de opvang en het integratieproces van ex-OKAN-leerlingen. Uit de literatuurstudie is gebleken dat de schoolloopbaan van OKAN-leerlingen zeer moeizaam verloopt. Ex-OKAN-leerlingen hebben minder kans om in een doorstroomrichting terecht te komen en ze hebben meer kans om te blijven zitten.

Er zijn tevens geen evaluatie-instrumenten voorhanden die inzicht bieden in de kennis en vaardigheden van de OKAN-leerlingen.

OKAN is geen rechtlijnige organisatie in ons land. Scholen beslissen zelf hoe ze OKAN inrichten.

Er is geen specifieke opleiding om aan OKAN-leerlingen les te geven. De meeste OKAN-leerkrachten hebben wel een lerarendiploma, maar missen nog heel wat kennis om OKAN-leerlingen op een functionele manier te onderwijzen.

Het onderzoek toont ook aan dat als er in OKAN-onderwijs meer integratie is van hun thuistaal, ze sneller de Nederlandse taal onder de knie krijgen. In veel OKAN-scholen hebben ze er echter de regel van gemaakt om alleen Nederlands te spreken.

- Integratie thuistaal om Nederlands te leren → meer kansen om in te stromen in een doorstroomrichting.

Reguliere leerkrachten aanzetten tot coaching blijkt moeilijk te zijn als die buiten hun lessenspakket valt.

Maatschappelijke participatie is dus een cruciale factor binnen het globale traject van jonge nieuwkomers. OKAN-scholen ondervinden vele moeilijkheden wanneer ze de maatschappelijke participatie van hun leerlingen willen versterken. Voor anderstalige nieuwkomers kunnen een sterk aanbod aan laagdrempelige buitenschoolse activiteiten en de daarbij horende ontmoetingen en uitwisselingen met andere jongeren een enorme meerwaarde betekenen op het vlak van welbevinden en integratie.

Kort samengevat is de conclusie als volgt:

- Een beperkte schoolse ervaring en een onvoldoende aangepast vervolgopleidingsaanbod in Vlaanderen zorgden in het verleden vaak voor demotivatie en vroegtijdige uitval.
- In veel gevallen komen laaggeletterde jongeren aanvankelijk niet tot leren. Voor de meesten van hen volstaat één OKAN-jaar dus niet om hen voor te bereiden op een vervolgtraject.
- Leerkrachten en begeleiders binnen het vervolgtraject zijn vaak onvoldoende vertrouwd met de doelgroep en het ontbreekt hen aan kennis rond de psychosociale factoren die bij de begeleiding van kwetsbare nieuwkomers cruciaal is.

2. Wie heeft er in welke situaties volgens de literatuur met het praktijkprobleem te maken (gehad)?

Leraren uit het reguliere onderwijs hebben vaak niet voldoende tijd om de ex-OKAN-leerling extra te ondersteunen, of vaak zijn ze hier onzeker over. De leerling zelf is hier alleen maar het slachtoffer van. Hij krijgt niet de ondersteuning die hij zou moeten krijgen.

De stap van OKAN-onderwijs naar regulier onderwijs is voor leerlingen, maar ook voor leraren, enorm groot. Overbrengen van informatie en maatregelen is zeer moeilijk in het reguliere onderwijs. Daarnaast staan leraren uit het reguliere onderwijs niet te springen om extra coaching te krijgen wanneer deze niet binnen hun lessenkoffer valt. Dit is nadelig voor de ex OKAN-leerling, maar ook voor de reguliere leerkracht.

De praktijk leert dat er bij toeleiding van jongeren naar de bestaande initiatieven en organisaties (sport, cultuur,..) erg veel drempels blijven bestaan.

3. Op welke momenten treedt het praktijkprobleem volgens de literatuur op?

Het praktijkprobleem treedt op wanneer de ex-OKAN-leerling vanuit een OKAN-klas naar het reguliere onderwijs moet overstappen. In een OKAN-klas krijgt deze leerling de ondersteuning die hij nodig heeft, maar in het reguliere onderwijs moet hij deze leerling meedraaien zoals de rest. De leerlingen hebben nog te weinig kennis van de Nederlandse taal dat het voor hen een hele opgave is om volledig mee te zijn. Ook komen ze van gemotiveerde leerkrachten die zich 100% inzetten voor de OKAN-klas, naar een reguliere leerkracht die niet altijd gemotiveerd is om extra aandacht te besteden aan de ex-OKAN-leerling.

Naast de beperkte schoolse achtergrond en alfabetiseringsgraad, zijn er voor deze doelgroep ook op persoonlijk vlak heel wat factoren die het leerproces kunnen bemoeilijken. Jonge nieuwkomers en hun ouders zien vrijetijdsbesteding vaak niet als prioriteit. Vanuit een oprechte motivatie en gedrevenheid, willen veel jongeren zich vooral focussen op hun studies. Ze zijn te weinig vertrouwd met het gegeven van informele taalverwerving, waardoor ze de kansen die er op dat vlak liggen te weinig (h)erkennen. In een aantal gevallen zijn jongeren ook gewoon nog niet klaar om in een vrijetijdstraject te stappen. De mentale impact van het vluchtverhaal is vaak dermate groot dat het noodzakelijk is om eerst een traject van psychosociale ondersteuning aan te gaan met de jongeren. Er is vaak een te hoge kostprijs van buitenschoolse trajecten. Jongeren moeten vaak binnen hun gezin een ondersteunende rol opnemen.

4. Wat zijn volgens de literatuur de gevolgen van het praktijkprobleem?

Wanneer leerkrachten uit het reguliere onderwijs niet openstaan voor coaching van ex-OKAN-leerlingen, genieten ze niet van optimale kansen voor hun verdere loopbaan. Hierdoor geraken de ex-OKAN-leerlingen gedemotiveerd. De gevolgen zijn dat ze vroegtijdig uitvallen of dat ze niet op de arbeidsmarkt terechtkomen, omdat er te weinig aanbod is voor hen.

5. Welke verklaringen worden er in de literatuur gegeven voor het ontstaan van het probleem?

De effectieve doorstroom van OKAN-leerlingen naar het reguliere netwerk blijft klein. Er zijn een aantal factoren die moeilijk beïnvloedbaar zijn en waar de steun van de lokale overheid noodzakelijk is. Het versnipperende aanbod, maar ook het feit dat het bestaande competitieve (sport) en reguliere (cultuur) aanbod niet afgestemd is op vluchtigheid en onvoorspelbaarheid van de specifieke doelgroep.

Leerkrachten stellen zich daardoor ook heel wat vragen:

- Moeten ex-OKAN-leerlingen te snel instromen in het reguliere onderwijs?
- Hebben de leerkrachten de juiste opleiding genoten om les te geven aan ex-OKAN-leerlingen?
- Zijn de leerkrachten gemotiveerd genoeg om extra coaching te aanvaarden, omdat dit buiten hun lessenspakket valt?
- Is een rechtlijnige organisatie nodig om het probleem aan te pakken?

Ook zijn leerkrachten vaak angstig en denken ze dat ze minder tijd hebben voor andere leerlingen uit de klas. Ze vragen zich af of er niet meer mentale ondersteuning geboden kan worden. Leerkrachten willen ook meer tijd om een ex-OKAN-leerling te ondersteunen. Hoe vinden ze deze tijd? Hoe maken ze een uitzondering op de regel?

6. Welke oplossingen voor het praktijkprobleem zijn er in de literatuur te vinden?

De volgende oplossingen worden voorgesteld:

- Hoe sneller OKAN-leerlingen doorstromen naar het reguliere onderwijs, des te sneller ze Nederlands zouden leren.
- Leraren worden gecoacht om deze leerlingen op te vangen, maar in hoeverre is dit in de praktijk zo? Is dit op elke school zo?
- Leraren mogen ook niet angstig zijn om uitzonderingen te maken door bijvoorbeeld een woordenlijst te geven. Vaak is die angst er wel.
- Evaluatie-instrumenten creëren die inzicht bieden in kennis en vaardigheden.
- Een rechtlijnige organisatie omtrent OKAN zou meer duidelijkheid bieden in België.
- Integreren van hun moedertaal bij het aanleren van de Nederlandse taal.
- Meer centrale ondersteuning zou welkom zijn voor de OKAN-leraren + een aparte opleiding.
- Vertalende woordenlijsten van vaktaalwoorden en schooltaalwoorden aanbieden in het reguliere onderwijs.
- I.p.v. een schriftelijk examen een mondeling examen afleggen, of een portfolio laten maken.
- Individuele leertrajecten aanbieden.
- De verworven vaardigheden en competenties vanuit hun land ondersteunen, zodat ze deze in België verder kunnen ontwikkelen.
- Richten op differentiatie voor iedere leerling.
- Inzetten op een stabiele en traumasensitieve schoolomgeving.
- Door een tweede OKAN-jaar te integreren kunnen ze de leerlingen een bewustere keuze laten maken → bewust leren omgaan met hun persoonlijke interesses, leer- en werkcontexten gaan verkennen om zo gericht te kiezen, hen zich laten verdiepen in hun interessegebied

Enkele OKAN-scholen zijn een projectmodel begonnen. Doorheen verschillende projecten proberen ze de OKAN-leerlingen te sturen en te begeleiden in hun vrijetijds-keuzeprocessen. Ze

laten de OKAN-leerlingen proeven van verschillende activiteiten binnen de school en ze worden dan verder begeleid naar buitenschoolse activiteiten.

4.3 Onderzoeksdoel

De lange wachtlijsten in de OKAN-afdelingen zorgen ervoor dat anderstalige nieuwkomers sneller moeten doorstromen naar het regulier onderwijs zonder een goede basis te hebben van de Nederlandse taal. Daarom zouden we het graag de leerkrachten van niet-taalvakken eenvoudiger willen maken door een ondersteuningsbundel aan te bieden waarbij ze nieuwe woordenschat van hun vak gemakkelijker kunnen aanleren aan ex-OKAN-leerling in het regulier onderwijs. Het is de bedoeling dat de lessen van leerkrachten van niet-taalvakken op deze manier kwalitatiever worden op vlak van taalondersteuning.

4.4 Onderzoeksvragen

Onderzoeksvraag:

Hoe kunnen leerkrachten in het regulier secundair onderwijs in de Antwerpse grootstedelijke context optimaal voorbereid worden op de instroom van anderstalige nieuwkomers in niet-taalvakken.

Subvragen:

- Hoe vangen de leerkrachten uit niet-taalvakken de lln. op en zijn ze voorbereid op hun komst?
- Worden er door de leerkrachten uit niet-taalvakken aanpassingen doorgevoerd aan hun lessenspakket?
- Welke problemen ervaren de leerkrachten uit niet-taalvakken bij de komst van anderstalige lln.?

5 Methode

5.1 Dataverzameling

5.1.1 Meetinstrument

We hebben ervoor gekozen om met Google Forms een enquête te ontwikkelen, maar hebben niet voor eenduidige antwoorden gekozen. Per vraag wordt er bekeken welke antwoorden het best bij de vraag pasten om later de analyse beter te kunnen maken.

5.1.2 Vragen enquête

De volgende vragen hebben we gebruikt in onze enquête:

1. Heeft u momenteel één of meerdere anderstalige nieuwkomers in uw klassen zitten?
2. Was u voldoende voorbereid op de komst van anderstalige nieuwkomers?
3. Is er vooraf een vergadering gepland over de anderstalige nieuwkomers?
4. Is er over de anderstalige nieuwkomers enige informatie te vinden in het leerlingvolgsysteem op Smartschool i.v.m. zijn/haar talige kennis en niveau van het Nederlands.
5. Kent u het niveau van het Nederlands van de anderstalige nieuwkomer(s)?
6. Vindt u dat anderstalige nieuwkomers te snel moeten instromen in het regulier onderwijs?
7. Als u ondervindt dat de anderstalige nieuwkomer(s) tijdens uw les niet goed kan/kunnen volgen, verwijst u ze dan door naar de bijles Nederlands?
8. Is de meerderheid van de anderstalige nieuwkomers in uw les bereid om extra ondersteuning te aanvaarden?
9. Als de anderstalige nieuwkomer(s) zich verzet(ten) tegen extra ondersteuning, hoe gaat u hiermee om?
10. Heeft u van de school extra tijd gekregen om uw lessen aan te passen aan de anderstalige nieuwkomer(s)?
11. Ondervindt u tijdens uw lessen een achterstand bij de anderstalige nieuwkomer(s) omdat hun Nederlandse kennis onvoldoende is?
12. Past u uw lessen automatisch aan bij aanwezigheid van anderstalige nieuwkomers?
13. Welke hulpmiddelen gebruikt u tijdens uw lessen om het Nederlands van de anderstalige nieuwkomers te ondersteunen?
14. Waaraan heeft u momenteel nood om het Nederlands van de anderstalige nieuwkomers extra te ondersteunen tijdens uw les? (Dit mag u vermelden in kernwoorden.)
15. Heeft u nood aan extra kennis over het welbevinden, de integratie, de ondersteuning en het onderwijzen van anderstalige nieuwkomers?
16. Zou u ervoor openstaan om ondersteund te worden d.m.v. een stappenplan of een informatiepakket bij het begeleiden van anderstalige nieuwkomers in uw vak?
17. In welke school geeft u les?

18. Mogen wij u contacteren als wij verduidelijkingen willen opvragen? Voeg uw e-mail adres toe.

5.2 Analyse

Als analysemethode gebruiken we: aantallen omzetten naar procenten. Het percentage geeft geen absolute cijfers weer, maar een verhouding. Op deze manier worden de data visueel eenvoudig weergegeven. Wij hebben gekozen voor een weergave in een cirkeldiagram.

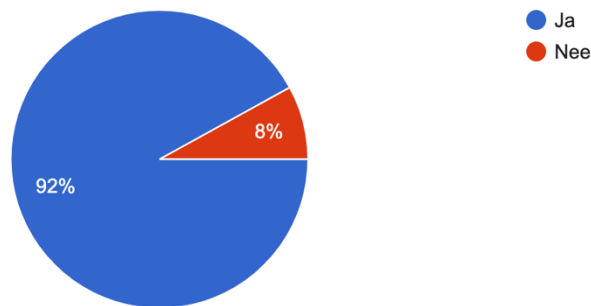
6 Resultaten enquête

6.1 Vergelijking enquête scholen

Campus Louis Zimmer

1. Heeft u momenteel één of meerdere anderstalige nieuwkomers in uw klassen zitten?

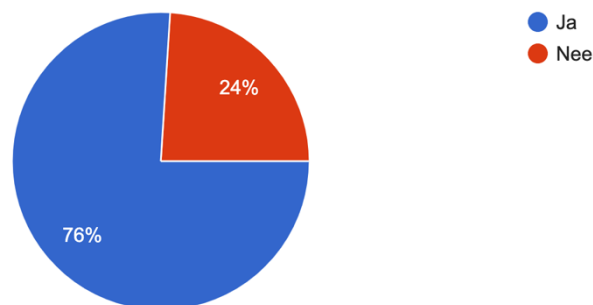
25 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

1. Heeft u momenteel één of meerdere anderstalige nieuwkomers in uw klassen zitten?

25 antwoorden

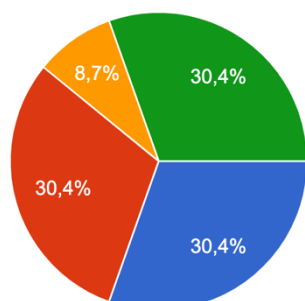

Beide scholen hebben meer dan 75% anderstalige nieuwkomers.

Campus Louis Zimmer

2. Was u voldoende voorbereid op de komst van anderstalige nieuwkomers?

23 antwoorden

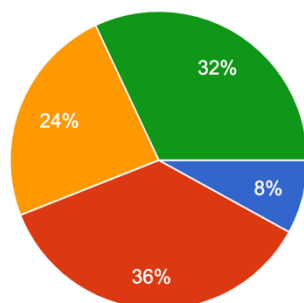

- Ja, ik heb mij voldoende kunnen verdiepen in het profiel van de anderstalige nieuwkomer(s).
- Nee, ik heb hiervoor niets gedaan.
- Ik heb niet voldoende tijd gekregen om me in het profiel van de anderstalige nieuwkomer(s) te verdiepen.
- Ik heb het gevoel dat het beter kon.

Stedelijk Lyceum Laktors

2. Was u voldoende voorbereid op de komst van anderstalige nieuwkomers?

25 antwoorden

- Ja, ik heb mij voldoende kunnen verdiepen in het profiel van de anderstalige nieuwkomer(s).
- Nee, ik heb hiervoor niets gedaan.
- Ik heb niet voldoende tijd gekregen om me in het profiel van de anderstalige nieuwkomer(s) te verdiepen.
- Ik heb het gevoel dat het beter kon.

Campus Louis Zimmer is, volgens de enquête, beter voorbereid op de komst van anderstalige nieuwkomers. Dit is te wijten aan het feit dat er een OKAN-afdeling aanwezig is en hierdoor een uitgebreid verslag kan worden doorgestuurd naar de leerkrachten in het regulier onderwijs. Het Stedelijk Lyceum Laktors heeft geen OKAN-afdeling. Meer dan 30% van de leerkrachten in beide scholen heeft geen voorbereiding getroffen voor de komst van anderstalige nieuwkomers. 24% van de leerkrachten in het Stedelijk Lyceum Laktors geven aan niet voldoende tijd te hebben gekregen om zich voor te bereiden op anderstalige nieuwkomers. Dit is beduidend meer dan in Campus Louis Zimmer en daar is de voorbereiding het best.

Campus Louis Zimmer

3. Is er vooraf een vergadering gepland geweest over de anderstalige nieuwkomers?

23 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

3. Is er vooraf een vergadering gepland geweest over de anderstalige nieuwkomers?

25 antwoorden

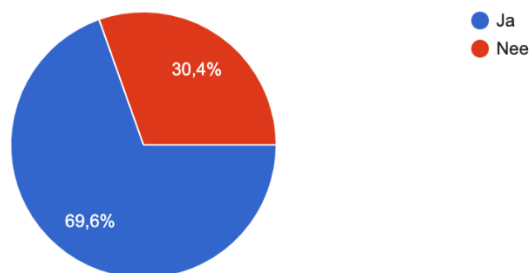

Meer dan 78% van de leerkrachten van beide scholen geeft aan dat er geen vergaderingen gepland werden als voorbereiding op de komst van anderstalige nieuwkomers.

Campus Louis Zimmer

4. Is er over de anderstalige nieuwkomers enige informatie te vinden in het leerlingvolgsysteem op Smartschool i.v.m. zijn/haar talige kennis en niveau van het Nederlands?

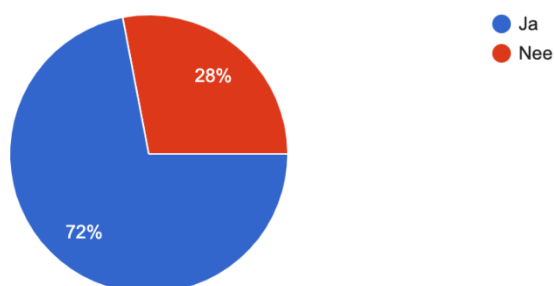
23 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

4. Is er over de anderstalige nieuwkomers enige informatie te vinden in het leerlingvolgsysteem op Smartschool i.v.m. zijn/haar talige kennis en niveau van het Nederlands?

25 antwoorden

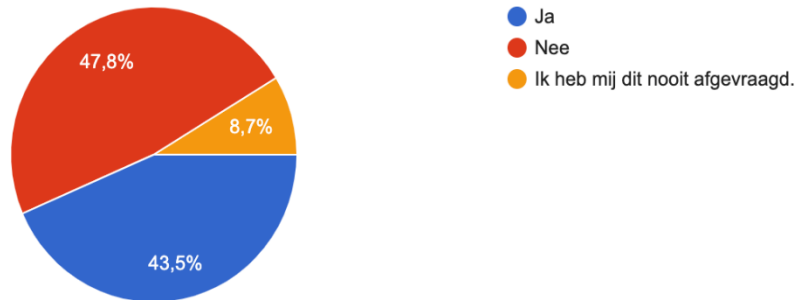

Gemiddeld 70% van de leerkrachten in beide scholen geeft aan informatie te vinden in het leerlingvolgsysteem op Smartschool met betrekking tot de talige kennis van de anderstalige nieuwkomers. De overige 30% vindt hier niets over terug.

Campus Louis Zimmer

5. Kent u het niveau van het Nederlands van de anderstalige nieuwkomer(s)?

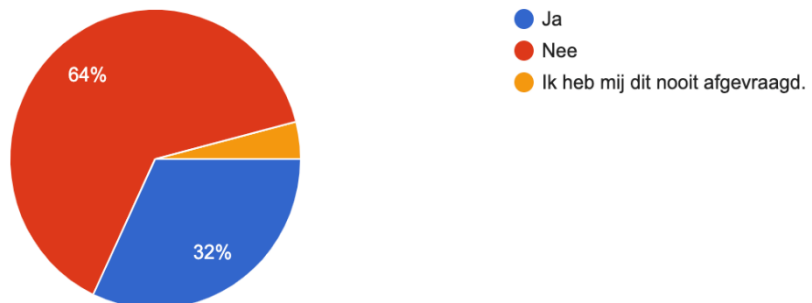
23 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

5. Kent u het niveau van het Nederlands van de anderstalige nieuwkomer(s)?

25 antwoorden

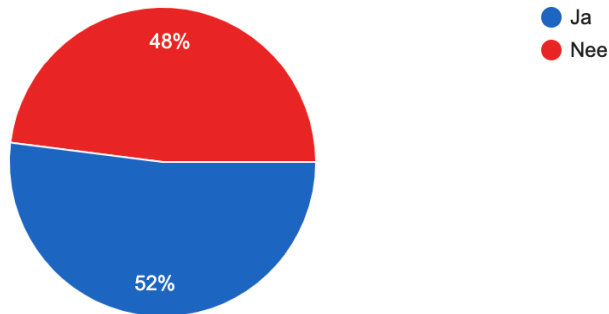

64% van het Stedelijk Lyceum Laktors kent het niveau van het Nederlands van de anderstalige nieuwkomers niet. Dit cijfer is voor Campus Louis Zimmer beduidend lager, namelijk 47,8%. Op Campus Louis Zimmer heeft 8,7% van de leerkrachten zich dit nooit afgevraagd. Op Stedelijk Lyceum Laktors is dit 4%.

Campus Louis Zimmer

6. Vindt u dat anderstalige nieuwkomers te snel moeten instromen in het regulier onderwijs?

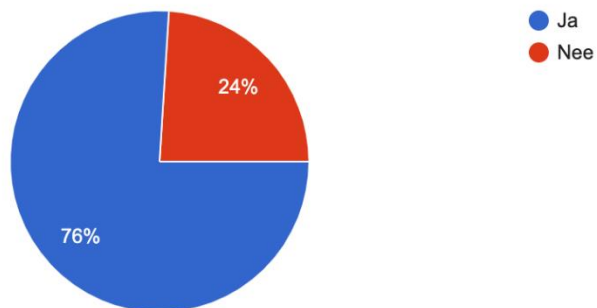
25 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

6. Vindt u dat anderstalige nieuwkomers te snel moeten instromen in het regulier onderwijs?

25 antwoorden

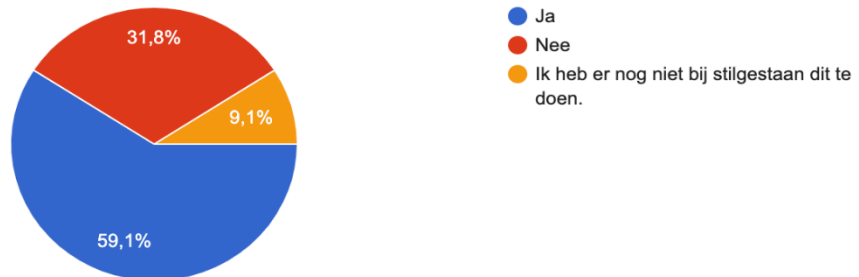

Meer dan de helft van de leerkrachten in beide scholen vindt dat anderstalige nieuwkomers te snel moeten instromen in het regulier onderwijs. Op het Stedelijk Lyceum is dit 76% en op Campus Louis Zimmer 52%.

Campus Louis Zimmer

7. Als u ondervindt dat de anderstalige nieuwkomer(s) tijdens uw les niet goed kan/kunnen volgen, verwijst u ze dan door naar de bijles Nederlands?

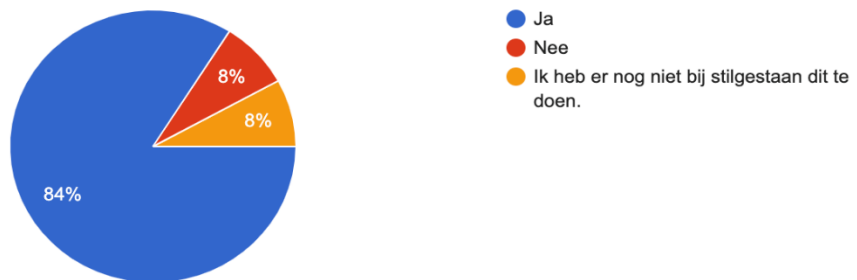
22 antwoorden

Stedelijk Lyceum Lakbors

7. Als u ondervindt dat de anderstalige nieuwkomer(s) tijdens uw les niet goed kan/kunnen volgen, verwijst u ze dan door naar de bijles Nederlands?

25 antwoorden

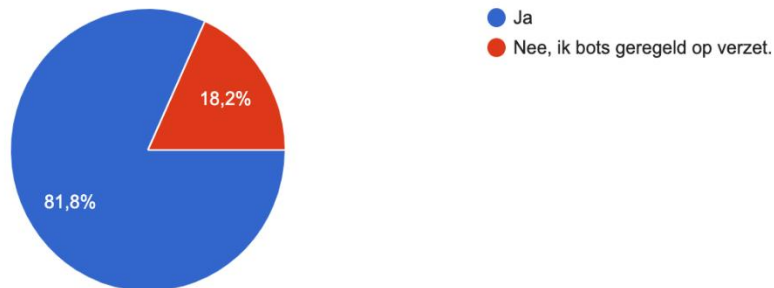

De meerderheid van de leerkrachten in beide scholen verwijzen de anderstalige nieuwkomers naar de bijles Nederlands. Op Campus Louis Zimmer is dit 59,1 % en op Stedelijk Lyceum Lakbors 84%. Op campus Loios Zimmer verwijst 31,8% van de leerkrachten de anderstalige nieuwkomers niet door naar de Nederlandse bijles. Op het Stedelijk Lyceum Lakbors is dit 8%. Gemiddeld heeft 8% van de leerkrachten op beide scholen niet stilgestaan bij de optie om de anderstalige nieuwkomers door te verwijzen naar de Nederlandse bijles.

Campus Louis Zimmer

8. Is de meerderheid van de anderstalige nieuwkomers in uw les bereid om extra ondersteuning te aanvaarden?

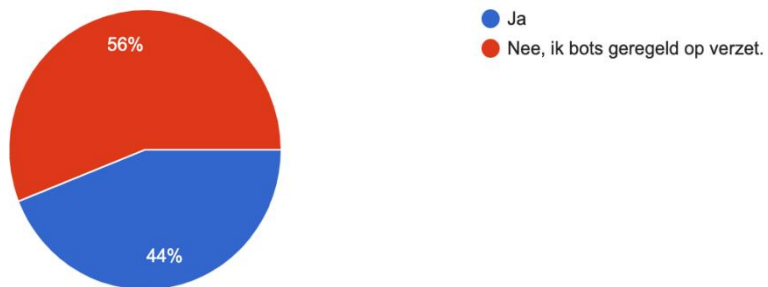
22 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

8. Is de meerderheid van de anderstalige nieuwkomers in uw les bereid om extra ondersteuning te aanvaarden?

25 antwoorden

Bij 81,8% van de leerkrachten Campus Louis Zimmer zijn de anderstalige nieuwkomers bereid om extra ondersteuning te aanvaarden. Op Stedelijk Lyceum Laktors geldt dit voor 44% van de leerkrachten.

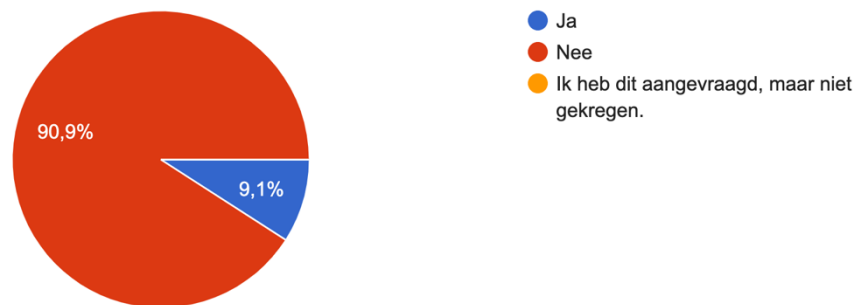
9. Als de anderstalige nieuwkomers zich verzet(ten) tegen extra ondersteuning, hoe gaat u hiermee om?

Op Campus Louis Zimmer geven de leerkrachten aan dat de meeste anderstalige nieuwkomers bereid zijn om hulp te aanvaarden. Bij verzet van de anderstalige nieuwkomer blijven de leerkrachten hen motiveren en schakelen als het nodig is de leerlingenbegeleiding in. Op het Stedelijk Lyceum Lakhors gaan de leerkrachten eveneens in gesprek met de anderstalige nieuwkomer en sporen hem/haar aan de extra hulp te aanvaarden en proberen hem/haar te doen inzien dat die extra hulp zijn/haar slaagkansen gevoelig kan verhogen.

Campus Louis Zimmer

10. Heeft u van de school extra tijd gekregen om uw lessen aan te passen aan de anderstalige nieuwkomer(s)?

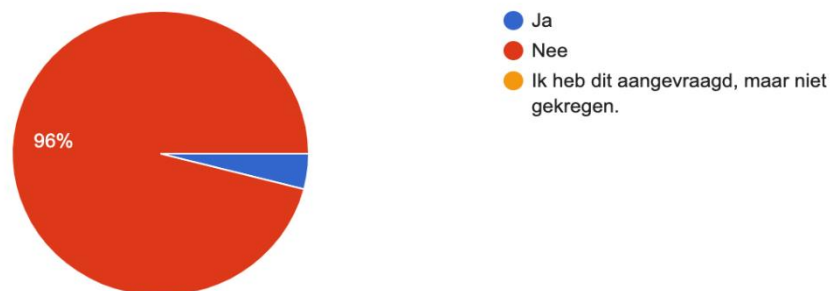
22 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

10. Heeft u van de school extra tijd gekregen om uw lessen aan te passen aan de anderstalige nieuwkomer(s)?

25 antwoorden

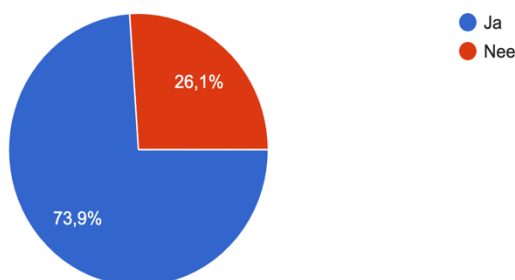

Meer dan 90% van de leerkrachten op de beide scholen geeft aan dat ze niet genoeg tijd hebben gekregen om hun lessen aan te passen aan de anderstalige nieuwkomers.

Campus Louis Zimmer

11. Ondervindt u tijdens uw lessen een achterstand bij de anderstalige nieuwkomers omdat hun Nederlandse kennis onvoldoende is?

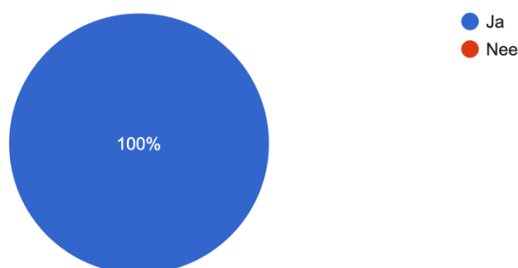
23 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

11. Ondervindt u tijdens uw lessen een achterstand bij de anderstalige nieuwkomers omdat hun Nederlandse kennis onvoldoende is?

25 antwoorden

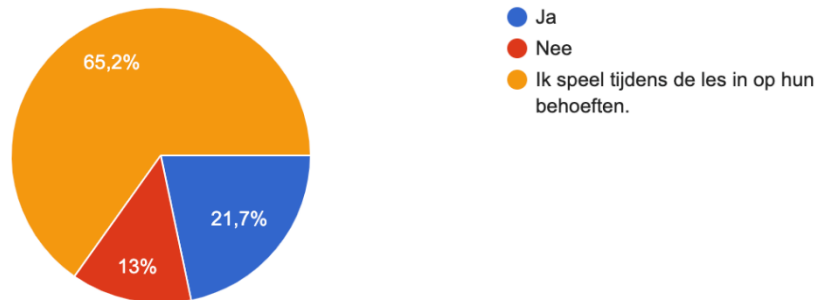

Op het Stedelijk Lyceum Laktors geven alle leerkrachten aan dat er een achterstand is bij de anderstalige nieuwkomers op vlak van de Nederlandse taal. Op Campus Louis Zimmer is dit 73,9%.

Campus Louis Zimmer

12. Past u uw lessen automatisch aan bij aanwezigheid van anderstalige nieuwkomers?

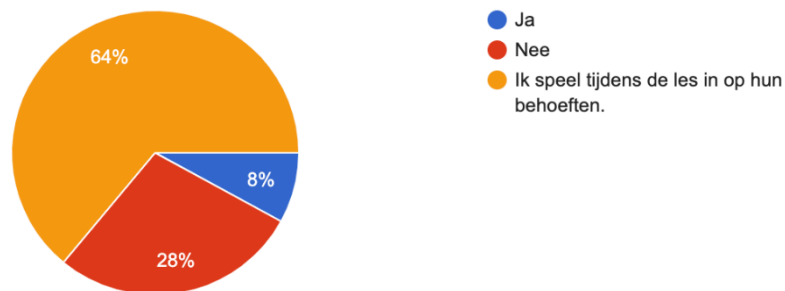
23 antwoorden

Stedelijk Lyceum Ladbors

12. Past u uw lessen automatisch aan bij aanwezigheid van anderstalige nieuwkomers?

25 antwoorden

Op Campus Louis Zimmer past 13% van de leerkrachten zijn/haar lessen niet aan aan anderstalige nieuwkomers. Op Stedelijk Lyceum Ladbors is dit 28%. Meer dan 70% van de leerkrachten op de beide scholen is wel bereid om hun lessen aan te passen aan anderstalige nieuwkomers.

13. Welke hulpmiddelen gebruikt u tijdens uw lessen om het Nederlands van de anderstalige nieuwkomers te ondersteunen?

Op beide scholen wordt er gebruik gemaakt van verschillende hulpmiddelen voor anderstalige nieuwkomers zoals: langzamer spreken, duidelijke instructies aanbieden, tekst projecteren, gebaren, andere leerlingen laten participeren, pictogrammen, enz...

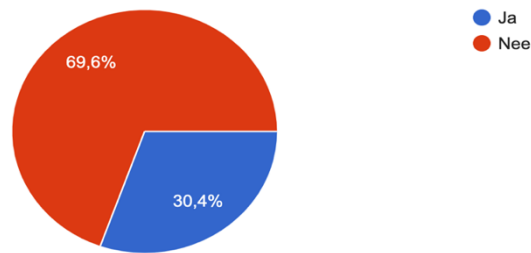
14. Waaraan heeft u momenteel nood om het Nederlands van de anderstalige nieuwkomers extra te ondersteunen tijdens uw les? (Dit mag u vermelden in kernwoorden.)

Leerkrachten in beide scholen geven aan dat ze geen extra ondersteuning nodig hebben tijdens hun les, maar andere zouden daar wel mee gebaat zijn: woordenlijst met verklaringen, externe ondersteuning, minder grote klasgroepen, meer tijd, enz...

Campus Louis Zimmer

15. Heeft u nood aan extra kennis over het welbevinden, de integratie, de ondersteuning en het onderwijzen van anderstalige nieuwkomers?

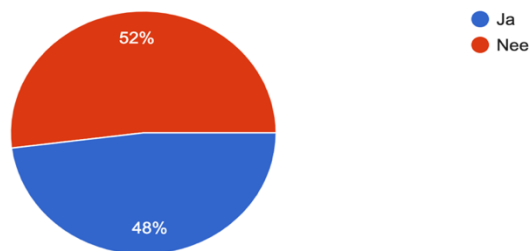
23 antwoorden

Stedelijk Lyceum Ladbors

15. Heeft u nood aan extra kennis over het welbevinden, de integratie, de ondersteuning en het onderwijzen van anderstalige nieuwkomers?

25 antwoorden

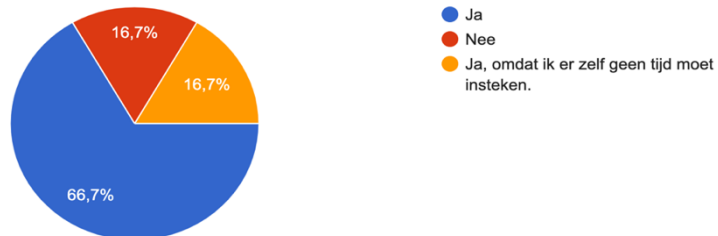

Bijna 70% van de leerkrachten op Campus Louis Zimmer geeft aan geen nood te hebben aan extra kennis over het welbevinden, de integratie, de ondersteuning en het onderwijs aan anderstalige nieuwkomers. Op Stedelijk Lyceum Ladbors is dit 52%. De overige leerkrachten duiden aan hier wel nood aan te hebben.

Campus Louis Zimmer

16. Zou u ervoor openstaan om ondersteund te worden d.m.v. een stappenplan of een informatiepakket bij het begeleiden van anderstalige nieuwkomers in uw vak?

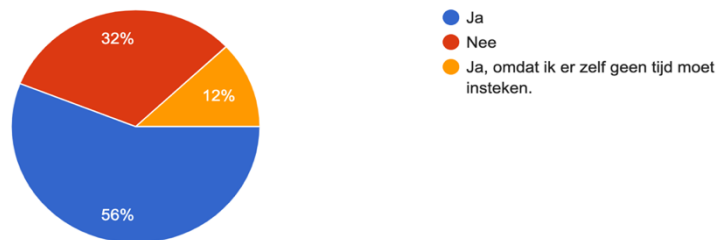
24 antwoorden

Stedelijk Lyceum Laktors

16. Zou u ervoor openstaan om ondersteund te worden d.m.v. een stappenplan of een informatiepakket bij het begeleiden van anderstalige nieuwkomers in uw vak?

25 antwoorden

83,3% van de leerkrachten op Campus Louis Zimmer geeft aan open te staan voor ondersteuning. Op Stedelijk Lyceum Laktors is dit 68%.

7 Conclusie

Geen ex-OKAN-leerling in een klas is bijna uitzonderlijk. Dit concluderen we uit onze enquête. Beide scholen hebben een meer dan gemiddelde een instroom van anderstalige nieuwkomers, dit is te wijten aan de stedelijke context van beide scholen.

De Campus Louis Zimmer beschikt over een OKAN-afdeling, dit vergemakkelijkt de communicatie tussen de leerkrachten van de OKAN-klassen en de reguliere klassen. Voor de anderstalige nieuwkomers instromen, kunnen ze op Campus Louis Zimmer op ‘snuffelstage’ gaan. Dit houdt in dat de leerlingen twee weken de lessen mogen bijwonen in de studierichtingen die hen interesseren. Nadat de snuffelstage is afgelopen, wordt er een uitgebreid verslag opgesteld waaruit blijkt of de anderstalige nieuwkomer geschikt is voor de richting waarin hij/zij interesse in heeft. Maar daarnaast wordt ook duidelijk of deze leerling klaar is om in te stromen in het regulier onderwijs. Ook kan de leerkracht uit het regulier onderwijs via het snuffelaccount op Smartschool deze informatie raadplegen.

We concluderen uit de enquête dat Campus Louis Zimmer hierdoor meer voorbereid is op de komst van de anderstalige nieuwkomer dan het Stedelijk Lyceum Laktors. Beide scholen laten wel verstaan dat hun voorbereiding beter kon. Wat voor Campus Louis Zimmer eigenaardig is, omdat alle info van de anderstalige nieuwkomer beschikbaar is op Smartschool.

Geplande vergaderingen over anderstalige nieuwkomers zijn in beide scholen niet van toepassing, toch duiden enkele leerkrachten aan deze wel bijgewoond te hebben. Wij vragen ons af of dit niet gewoon een gesprek in de wandelgangen is geweest. Het zou ook te wijten kunnen zijn aan het feit dat sommige leerkrachten zowel in het regulier onderwijs lesgeven als in het OKAN-onderwijs zoals op Campus Louis Zimmer. Op het Stedelijk Lyceum Laktors is het de taak van de leerkracht Nederlands om info te verzamelen over anderstalige nieuwkomers. Deze info wordt in Smartschool vermeld maar niet mondeling overgedragen in een officiële vergadering.

Zoals hierboven vermeld is alle info over een anderstalige nieuwkomer zoals niveau Nederlands, thuissituatie, leerproblemen, enz... te vinden in Smartschool. Uit de enquête blijkt echter dat gemiddeld 30% van de leerkrachten de informatie niet terugvindt. Is dit een blijk van desinteresse of wordt de informatie wel op de juiste plaats en duidelijk geformuleerd in Smartschool? Er komt ook nog bij dat de leerkracht zijn/haar tijd vrijwillig moet vrijmaken om al deze informatie op te zoeken en te verwerken. Een klas heeft immers niet maar één anderstalige nieuwkomer.

Een anderstalige nieuwkomer zou te snel moeten instromen in het regulier onderwijs, zo blijkt uit de cijfers van onze enquête. Het stedelijk Lyceum Laktors springt in het oog omdat $\frac{3}{4}$ van de leerkrachtenpopulatie aangeeft hiermee akkoord te gaan in tegenstelling tot Campus Louis Zimmer. Dit is niet eigenaardig, want Campus Louis Zimmer is op papier beter voorbereid op de komst van anderstalige nieuwkomers. Meer dan de helft van de leerkrachtenpopulatie daar antwoordt echter dat de instroom te snel gaat. Moeten we concluderen dat het systeem van Campus Louis Zimmer niet goed werkt of moeten we eerder wijzen richting overheid en moet zij haar beleid over de instroom van anderstalige nieuwkomers herzien? Beide scholen situeren zich in een stedelijke context dus zij moeten het gewoon zijn te werken met anderstalige nieuwkomers. Niets is minder waar, zo blijkt uit onze enquête.

Elke school voorziet bijlessen Nederlands voor elke leerling. Campus Louis Zimmer heeft daarnaast nog een extra mogelijkheid voor anderstalige nieuwkomers om hun Nederlands een boost te geven, genaamd 'de leeuwenklas'. Dit zijn lessen die twee keer per week, na schooltijd, worden georganiseerd door de OKAN-leerkrachten. Hier wordt er verdieping van de Nederlandse taal aangeboden en worden schoonheidsfoutjes weggewerkt. Op maandag- en dinsdagmiddag hebben de anderstalige nieuwkomers ook de mogelijkheid om terug te keren naar de OKAN-afdeling. Hier kunnen ze met al hun vragen terecht. Uit de enquête blijkt echter dat $\frac{1}{3}$ van de leerkrachten op Campus Louis Zimmer zijn leerlingen niet doorverwijst. Zijn de leerkrachten niet goed op de hoogte van de mogelijkheden of spreken we hier weer over een desinteresse? Op het Stedelijk Lyceum Laktors wordt deze mogelijkheid goed toegepast. Deze Nederlandse lessen gaan door in de 'taalondersteuning', meestal begeleid door een leerkracht Nederlands.

Om te kunnen slagen in het regulier onderwijs is er inzet nodig van leerkrachten, maar ook van leerlingen. Uit de enquête blijkt dat leerlingen op Campus Louis Zimmer meer bereid zijn om ondersteuning te aanvaarden dan op het Stedelijk Lyceum Lakbors. De anderstalige nieuwkomers op Campus Louis Zimmer hebben nog twee jaar recht op ondersteuning van een vervolgschoolcoach uit de OKAN-afdeling. De anderstalige nieuwkomer heeft nog twee jaar een bekend gezicht in zijn omgeving. Dit ontbreekt op het Stedelijk Lyceum Lakbors.

In de eerste plaats is het belangrijk om als leerkracht van een niet-talig vak inzicht te krijgen in de manier waarop nieuwe taal verworven wordt. Een taal leer je niet op één jaar. Uit de enquête blijkt dat de leerkrachten op beide scholen vinden dat de Nederlandse kennis van de anderstalige nieuwkomers onvoldoende is. Deze uitkomst is niet zo gek, want elk vak heeft zijn specifieke vakjargon.

Uit de enquête kunnen we concluderen dat leerkrachten echter wel bereid zijn om hun lessen aan te passen aan anderstalige nieuwkomers, maar dit tijdens de les. Er wordt dan beroep gedaan op gebarentaal, pictogrammen, projecteren van teksten, duidelijke instructies, enz...Hoe kwalitatief zijn hun aanpassingen dan wanneer dit tijdens de les gebeurt en niet vooraf? Ook blijkt uit de enquête dat meer dan de helft van de leerkrachten niet geïnteresseerd is in het welbevinden, de integratie, de ondersteuning en het onderwijzen van anderstalige nieuwkomers. Is het één niet verbonden met het ander, vragen wij ons af?

De onderzoeksvraag van deze bachelorproef wordt tijdens de enquête beantwoord met de vraag of de leerkrachten, in beide scholen, genoeg tijd hebben gekregen om hun lessen aan te passen. Wij concluderen dat in beide scholen meer dan 90% van de leerkrachten aangeeft dat ze niet genoeg tijd kregen om hun lessen aan te passen aan anderstalige nieuwkomers. Er is vraag naar hulpmiddelen, maar de leerkrachten willen er zelf niet al te veel tijd in steken. Wij hebben echter wel geluk, want in beide scholen staat meer dan 50% van de leerkrachten wel te springen om een uitgewerkt stappenplan of informatiepakket te ontvangen. Wij gaan proberen om aan deze vraag te voldoen door een ondersteuningsbundel te maken die kan ingezet

worden in ieder vak. De leerkracht heeft hiermee de basis voorhanden om nieuwe vaktaal aan te leren.

8 Literatuurlijst

- D'Haene, N. (2017, 3 september). "OKAN-leerlingen moeten sneller in het reguliere onderwijs geïntegreerd worden". Site-Knack-NL. Geraadpleegd op 28 februari 2022, van https://www.knack.be/nieuws/belgie/okan-leerlingen-moeten-sneller-in-het-reguliere-onderwijs-geintegreerd-worden/article-normal-895465.html?cookie_check=1646045086
- Emery, L. (2021). De organisatie van OKAN-onderwijs wordt gekoloniseerd door de logica van het regulier onderwijs. Welwijs, 1, 10–13.
- Onderwijs Vlaanderen (2021). Trauma en cultuursensitief werken in de klas. [Trauma en cultuursensitief werken bij leerlingen met een vluchtverhaal en anderen 31012020.pdf \(vlaanderen.be\)](#)
- Taalscreening en ondersteuning in het voltijds gewoon secundair onderwijs. (n.d.). <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouders/naar-school/naar-het-secundair-onderwijs/taalscreening-en-ondersteuning-in-het-voltijds-gewoon-secundair-onderwijs>
- Traumasensitief lesgeven in het Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). (2019). Scriptieprijs. Geraadpleegd op 28 februari 2022, van <https://www.scriptieprijs.be/scriptie/2019/traumasensitief-lesgeven-het-onthaalklas-voor-anderstalige-nieuwkomers-okan>
- Verlinden, J. (2019). Boutique Monique. Het verhogen van maatschappelijke participatie van OKAN-jongeren. Welwijs, 3, 32–35.
- Verlinden, J. (2020). Sterk, sterker, sterkst Kwetsbare, laaggeletterde OKAN-jongeren succesvol toeleiden naar een vervolgopleiding of tewerkstelling. Welwijs, 3, 9–12.
- Verpoest, B. (2021, 8 december). Een ex-OKAN-leerling in mijn klas. Wat nu? Klasse. Geraadpleegd op 28 februari 2022, van <https://www.klasse.be/277483/een-ex-okan-leerlinginmijn-klas-wat-nu/>
- Wat is OKAN? – OKAN in Roeselare. (n.d.). <https://www.okaninroeselare.be/wat-is-okan/>
- Wat is onthaalonderwijs? (n.d.). <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouders/naar-school/vanuit-of-naar-het-buitenland/vanuit-het-buitenland/onthaalonderwijs-voor-anderstalige-nieuwkomers/wat-is-onthaalonderwijs>
<https://www.stedelijkonderwijs.be/stedelijklyceumlakbors/missie-en-visie-1>

WIE ZIJN WIJ?

Julie is 32 en getrouwd. Ze is mama van twee dochtertjes. In 2020 besliste ze eindelijk om de stap naar het onderwijs te zetten na 10 jaar ervaring als kinderbegeleidster. Ze heeft hier nog geen seconde spijt van gehad. Sinds dit jaar werkt ze op Atheneum Campus Louis Zimmer te Lier.

Lynn is 33 en een creatieve duizendpoot. Theater is al heel haar leven een passie. Ze wil graag haar ervaring en passie gebruiken in het onderwijs. Corona was het ideale moment om haar te richten op deze studie. Vorig jaar is Lynn al beginnen werken als leerkracht. Een buitenkans om het echte werkveld te leren kennen.

DANK

Wij willen onze oprechte dank betuigen aan onze promotor **Ann Beine** en AP hogeschool Antwerpen om ons project te mogen uitvoeren.

CONTACTGEGEVENS

Heeft u na deze folder en het gesprek met ons nog meer vragen of wilt u graag zelf met de bundel aan de slag gaan, kan u ons altijd contacteren op:

LYNN

 0485.353.002

 lynnsuy@gmail.com

JULIE

 0495.85.55.86

 vangoylenjulie@hotmail.com

ONDERSTEUNINGSBUNDEL

**Help jij jouw anderstalige
nieuwkomer naar een hoger
niveau?**

Aanleiding tot 'De Bundel'

Door de snelle instroom van anderstalige nieuwkomers in het regulier onderwijs is de leerkracht, ongewild, niet altijd goed voorbereid. We horen regelmatig: 'Het niveau van het Nederlands moet in het onderwijs omhoog!' Julie en Lynn hebben d.m.v. hun onderzoek achterhaald welke ondersteuning er kan geboden worden voor leerkrachten, zonder de groei van leerlingen in het regulier onderwijs in het gedrang te brengen.

Met deze folder willen we je warm maken voor het gebruik van onze **ondersteuningsbundel**. Je kunt ons tijdens de beurs of achteraf altijd contacteren voor meer informatie.

Waarom een ondersteuningsbundel?

Uit ons onderzoek is snel gebleken dat de leerkracht geen tijd krijgt of kan maken voor het ondersteunen van een anderstalige nieuwkomer. Dit is voor beide partijen zeer ongunstig. De leerkracht wil tijdens de lessen extra aandacht besteden aan anderstalige nieuwkomers, waardoor de andere leerlingen moeten wachten. Wanneer de leerkracht niet de kans krijgt om deze extra aandacht te geven, bestaat de kans dat anderstalige nieuwkomers de komende lessen niet meer kunnen volgen.

Met deze ondersteuningsbundel proberen we zowel de leerkrachten als de leerlingen handvatten aan te bieden door extra aandacht te besteden aan zowel school- als vaktaalwoorden.

Gebruiksvriendelijk

1. De bundel wordt in het begin van het schooljaar door de leerkracht aangemaakt.
2. Schooltaalwoorden die in alle lessen van belang kunnen zijn, komen in het eerste gedeelte van de bundel aan bod.
3. Vervolgens verzamelt de vakleerkracht de vaktaalwoorden van het specifieke thema d.m.v. het toegevoegde schema.
4. De leerling gaat aan de slag met de vaktaalwoorden en hun beschrijvingen en vertaalt deze in zijn/haar moedertaal.
5. Tijdens de les kan de leerling teruggrijpen naar de vaktaalwoorden van het specifieke thema.
6. Het voorziene evaluatieformulier is voor beide partijen geschikt om na te gaan of de les al dan niet begrepen is.
7. De vorige stappen worden in elk thema herhaald, zodat de leerling een uitgebreide verzameling kan aanleggen van vaktaalwoorden.

ONDERSTEUNINGSBUNDEL

(naam leerling)

WIE BEN IK?

FOTO VLAG

Hallo

Mijn naam is **(vul naam in)** .

Ik ben geboren in **(vul land in)** op **(vul geboortedatum in)**.

In **(vul jaartal in)** ben ik naar België verhuisd.

Thuis spreek ik **(vul de taal in)**.

Mijn geloofsovertuiging is **(vul het geloof in)**.

Op school vind ik het heel leuk om: **(vul zeker drie dingen in)**

- (
- (
- (

Foto landschap land

Soms heb ik moeilijkheden met: **(vul zeker drie dingen in)**

- (
- (
- (

foto eigen keuze

Instructieblad: Hoe gebruiken we deze bundel?

Algemeen

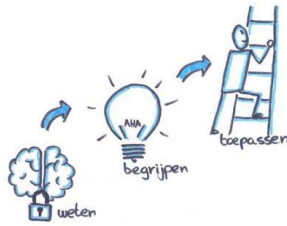

1. Overloop de bundel samen met de leerling.
2. Vul samen met de leerling de 'Wie ben ik' in.
3. Overloop samen de schooltaalwoorden.
4. Laat de woorden vertalen in de moedertaal van de leerling.
5. Vul eventueel nieuwe schooltaalwoorden bij aan.

Vakspecifiek

6. Vul per lesthema de nieuwe vaktaalwoorden vooraf in.
7. Ga op zoek naar een verklaring en zoek hierbij een gepaste voorbeeldzin of afbeelding.
8. Overloop de vaktaalwoorden die jij hebt geselecteerd, voor je aan het thema begint, samen met de leerling.
9. Overloop na elk thema of de leerling de lesdoelen heeft begrepen.
10. Overloop samen met de leerling hoe ze hun vaktaalwoorden kunnen leren.
11. Pas je volgende thema aan na de reflectie met de leerling.
12. Voeg per lesthema de nieuwe vaktaalwoorden toe aan de map.

De meest voorkomende schooltaalwoorden

WOORD	BETEKENIS	AFBEELDING/ZIN	VERTALING MOEDERTAAL
ANALYSEREN	Grondig onderzoeken en ontleden (uit elkaar halen).		
ARGUMENTEREN	Verklaren waarom je iets doet.		
BESCHRIJVEN	In woorden uitdrukken wat iets betekent of hoe iets eruit ziet.	Voorbeeld: Ik beschrijf mezelf als een groot persoon met bruin haar.	
CONCLUDEREN	(iets) besluiten na onderzoek of goed nadenken.	Voorbeeld: Na het proeven van dit recept concludeer ik dat je het stappenplan niet goed gevolgd hebt.	
DEFINIËREN	omschrijven	Voorbeeld: Definieer het gebruik van een vaatwasmachine.	
FORMULEREN	iets uitdrukken in woorden.		
INFORMATIE	Berichten, nieuws en alles wat iets toevoegt aan wat we al wisten of verwachtten.		
INTERPRETEREN	iets op een bepaalde manier zien of ervaren.	Voorbeeld: Ik interpreteerde haar gedrag als onbeleefd.	

METHODE	De manier waarop je iets doet.	Voorbeeld: Ik volg altijd dezelfde methode wanneer ik kook.	
OBSERVEREN	Iets goed of aandachtig bekijken.		
OORZAAK	Een reactie op iets wat gebeurd is.	Voorbeeld: De oorzaak waarom ik overslapen ben, is omdat ik mijn wekker niet heb gezet.	
PROBLEMEN	een moeilijkheid	Voorbeeld: Voor mij is het geen probleem als je je hond meebrengt.	
RAADPLEGEN	Informatie zoeken	Voorbeeld: Ik raadpleeg een woordenboek om de schrijfwijze van een woord op te zoeken.	
SAMENVATTEN	De belangrijkste zaken in een tekst of uitleg/verhaal verkort weergeven.	Voorbeeld: Wanneer ik wil studeren, vat ik alle leerstof samen.	
STRUCTUUR	De manier waarop iets is opgebouwd.	Voorbeeld: De structuur van soep is eerder lopend.	
TOEPASSEN	Iets in praktijk brengen.		
VERGELIJKEN	Kijken naar wat hetzelfde is en wat verschillend.		
VERKLAREN	Duidelijk maken, uitleggen, voorbeeld geven	Voorbeeld: Verklaar waarom een vierkant ook een rechthoek is.	

Vaktaalwoorden
(vul het vak in)

HEB IK DE LES BEGREPEN?

Volgende lesdoelen kwamen aan bod tijdens de les: (vul er minimum 3 in en maximum 5.)

	LEERDOEL	HOE GING HET?
1	(Vul een lesdoel in.)	
2	(Vul een lesdoel in.)	
3	(Vul een lesdoel in.)	
4	(Vul een lesdoel in.)	
5	(Vul een lesdoel in.)	

Ik heb sommige lesdoelen niet begrepen omdat (omcirkel het antwoord):

**ik het niet heb
verstaan.**

ik afgeleid ben.

ik moe ben.

ik honger heb.

Volgende les ga ik (omcirkel het antwoord):

meer vragen stellen.

meer noteren.

beter opletten

Hoe studeer ik nieuwe woorden?

Oriënteren (Wat moet ik doen?)

Ik heb nieuwe woorden geleerd tijdens de les. Ik wil deze woorden nu studeren.

Vorbereiden (Hoe ga ik het doen?)

- Ik neem alles klaar:
 - Pen en werkblaadje
 - Nieuwe woorden

Uitvoeren (Ik doe het!)

- Ik studeer elke dag **5** nieuwe woorden.
- Ik oefen het woord op uitspreken.
- Ik oefen het woord op schrijven.
 - Vul in de eerste kolom het woord in.
 - Vul in de tweede kolom de betekenis in.
 - Dek de eerste kolom af en schrijf in de derde kolom het woord.
 - Dek de eerste en de tweede kolom af en schrijf in de vierde kolom de betekenis.
- Ik herhaal dit elke dag. (zie voorbeeldpagina)

Reflecteren

- Ik kijk na of ik alle woorden ken.
- Ik markeer de moeilijkste woorden.
- Ik maak een extra woordenlijst voor de woorden waar ik moeilijkheden mee heb.

Ondersteuning anderstalige nieuwkomers in het regulier onderwijs

AANLEIDING

Praktijkondervinding van Julie Van Goylen en Lynn Suy.

PRAKTIJKPROBLEEM

Grote opkomst anderstalige nieuwkomers in het regulier onderwijs.

Welke aanpak gebruiken leerkrachten van niet-taalvakken?

ONDERZOEKSDOEL

Begeleiden van leerkrachten in niet-taalvakken bij de ondersteuning van anderstalige nieuwkomers.

ONDERZOEKSVRAAG

Hoe kunnen leerkrachten in het secundair regulier onderwijs in de Antwerpse grootstedelijke context optimaal voorbereid worden op de instroom van anderstalige nieuwkomers in niet-taalvakken?

LITERATUURSTUDIE

D.m.v. deelvragen:

- Hoe wordt het praktijkprobleem beschreven of gedefinieerd?
- Wie heeft er in elke situatie met het praktijkprobleem te maken?
- Op welke momenten treedt het praktijkprobleem op?
- Welke verklaringen worden er gegeven voor het ontstaan van het probleem?
- Welke oplossingen zijn er voor het praktijkprobleem?

METHODE ONDERZOEK

- ENQUÊTE
- GOOGLE FORMS
- ANALYSE ANTWOORDEN

CONCLUSIE

Uit het onderzoek is gebleken dat er nood is naar ondersteuning bij leerkrachten van niet-taalvakken omtrent het aanleren van nieuwe vaktaalwoorden bij anderstalige nieuwkomers.

Link promofilmje bachelorproef:

<https://www.youtube.com/watch?v=UAWZITYRoQw>

Zoeken

A black rectangular frame containing white text. The word "BACHELOR" is at the top, followed by a horizontal line, and then "JULIE & LYNN" in a larger font below it.

BACHELOR
JULIE & LYNN

promofilm bachelor Julie Van Goylen en Lynn Suy 2023 SD 480p